

02/2023

Eläketurvakeskuksen tutkimuksia

Tiivistelmä

Satu Nivalainen ja Ilari Ilmakunnas

Vuoden 2017 eläkeuudistus: Vanhuuseläkeiän nousun vaikutus työllisyyteen ja muihin työmarkkinatiloihin

Tutkimuksessa tarkastellaan vuoden 2017 eläkeuudistuksessa sovitun eläkeiän nousun vaikutuksia työllisyyteen ja muihin työmarkkinatiloihin. Vanhuuseläkeikä on noussut vuonna 1955 syntyneistä alkaen kolmella kuukaudella vuodessa. Tutkimuksen kohteena on, miten vanhuuseläkeiän nousun aiheuttama eläkkeelle jäämisen väheneminen on heijastunut työllisenä, työttömänä, työkyvyttömyyseläkkeellä ja muuten työvoiman ulkopuolella olevien osuuteen.

Aineistona kuukausitason tiedot eri työmarkkinatiloissa olosta

Käytetty aineisto sisältää kaikki vuosina 1954–1956 syntyneet Suomessa asuvat Suomen kansalaiset. Vuonna 1954 syntyneiden alin vanhuuseläkeikä oli 63 vuotta, 1955 syntyneiden 63 vuotta ja 3 kuukautta ja 1956 syntyneiden 63 vuotta ja 6 kuukautta. Tarkastelut perustuvat kalenterikuukausitason tietoon eri työmarkkinatiloista. Henkilöitä seurataan 60 vuoden iän täyttämiskuukaudesta 64 vuoden iän täyttämiskuukauteen saakka. Eläkeiän kolmen kuukauden nousun vuoksi eri vuosina syntyneet saavuttavat vanhuuseläkeiän eri ikäisenä. Tarkasteluissa hyödynnetään tätä eläkeiän nousun aiheuttamaa vaihtelua vanhuuseläkeiässä ja differences-in-differences -analyysimenetelmää. Tulokset voidaan tulkita eläkeiän nousun kausaali vaikutuksina. Tämä on myös tietääksemme ensimmäinen suomalainen tutkimus, joka antaa koko

syntymäkohortin tasolla ja kuukauden tarkkuudella kokonaiskuvan työmarkkinatilojen yleisyydestä eri ikäisenä ja niiden kehityksestä ennen vanhuuseläkeikää.

Tulokset osoittavat, että vanhuuseläkeiän kolmen kuukauden nousun seurauksena vanhuuseläkkeellä olevien osuus on laskenut keskimäärin 37 prosenttiyksikköä vanhan ja uuden eläkeiän välillä. Samaan aikaan työssä olevien osuus on noussut aiemmasta 29 prosentista keskimäärin 20 prosenttiyksiköllä. Eläkeiän nousun aiheuttama eläkkeelle jäämisen väheneminen ei siis ole kokonaan siirtynyt työllisyyteen. Kokonaisuutena eläkeiän nousun aiheuttamasta eläkkeelle jäämisen vähenemisestä 54 prosenttia on heijastunut työllisyyden kasvuna.

Eläkeiän nousun seurauksena työllisyysaste on 1,7-kertaistunut. Kolmen kuukauden nousu vanhuuseläkeiässä on nostanut työstä poistumisikää 0,6 kuukautta ja kuuden kuukauden nosto vanhuuseläkeiässä on myöhentänyt työstä poistumista 1,3 kuukautta. Työllisyyden lisääntymisestä valtaosan selittää se, että työlliset ovat eläkeiän nousun myötä pysyneet työssä aikaisempaa pidempään.

Myös työttömyys ja työkyvyttömyyseläkkeellä olo lisääntynyt uudistuksen seurauksena

Uudistuksella ja vanhuuseläkeiän nousulla on ollut merkittävä työllisyysvaikutus, mutta samaan aikaan myös merkittäviä substituutiovaikutuksia työttömyyteen, työkyvyttömyyteen ja työvoiman ulkopuolelle. Vanhuuseläkeiän kolmen kuukauden nousun seurauksena työttömänä olevien osuus on vanhan ja uuden eläkeiän välillä noussut keskimäärin 6 prosenttiyksiköllä liki 11 prosenttiin. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus on samaan aikaan noussut aiemmasta nollassa liki 7 prosenttiin. Muiden työvoiman ulkopuolella olevien osuus on noussut reilulla 4 prosenttiyksiköllä yli 6 prosenttiin. Kaikkiaan 46 prosenttia niistä, jotka ilman eläkeiän nousua olisivat jo eläkkeellä, on uudistuksen seurauksena työn ulkopuolisissa työmarkkinatiloissa.

Työttömyyden ja työkyvyttömyyden kasvun taustalla pääosin passiivinen substituutio, mutta myös aktiivista substituutiota tapahtunut

Substituutiovaikutukset johtuvat pääosin passiivisesta substituutiosta, eli siitä, että eläkeiän nousua edeltäneessä työmarkkinatilassa pysytään entistä pidempään. Esimerkiksi valtaosa työttömyyden lisääntymisestä vanhan ja uuden eläkeiän välillä johtuu siitä, että työttömät ovat pysyneet työttömänä pidempään. Sama pätee työkyvyttömyyteen.

Eläkeiän nousun vuoksi on myös tapahtunut jonkin verran aktiivista substituutiota, eli siirtymiä työmarkkinatilojen välillä. Yhteensä 12 prosenttia niistä työllisistä, jotka ilman eläkeiän nousua olisivat eläkkeellä, on joutunut työttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeelle tai muutoin poistunut työstä. Aktiivista substituutiota on tapahtunut myös työttömien joukossa, eli osa työttömistä on työllistynyt tai siirtynyt työkyvyttömyyseläkkeelle tai muuten työvoiman ulkopuolelle. Koska työllisiä on paljon enemmän kuin työttömiä, työstä pois suuntautuvilla siirtymillä on kokonaisuuden kannalta huomattavasti suurempi merkitys kuin siirtymillä työttömyydestä pois.

Tarkastelut syytä toistaa, kun vanhuuseläkeikä noussut enemmän

Tutkimuksen tulokset kuvaavat eläkeiän nousun vaikutuksia hyvin lyhyellä aikavälillä, eli tilanteessa, jolloin vanhuuseläkeikä ei vielä ole noussut kovin paljoa. Eläkeiän nousun suurin vaikutus työllisyyteen ja muihin työmarkkinatiloihin paikantuu kuitenkin juuri eläkeiän nousukohtaan, joten tässä mielessä toteutettu tarkastelu antaa oikeansuuntaisen kuvan eläkeuudistuksen vaikutuksista. Tästä huolimatta tutkimuksessa tehdyt tarkastelut on syytä toistaa, kun vanhuuseläkeikä on noussut enemmän.

Vuoden 2017 eläkeuudistus: Vanhuuseläkeiän nousun vaikutus työllisyyteen ja muihin työmarkkinatiloihin

Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 02/2023

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-691-362-2>

www.julkari.fi > [Eläketurvakeskus](#) > [Julkaisut](#)

ISBN 978-951-691-362-2 (PDF)

ISSN 1798-7482 (verkkojulkaisu)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 41120
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 41120
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus
Finland
Phone +358 29 41120
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
> julkaisut